

MUHACİR KUŞLAR

Telafer'den Biyografik Hikâyeler

Mahir Nakip

HECE YAYINLARI

İÇİNDEKİLER

Asılı Kundak / 7
Şiiriyle Yaşayan Şair: Vaad Havdi / 23
İki Elti / 36
Derdi Dost Edinen Dede / 48
Muhacir Bektaşî Olunca... / 68
Hicret O Kadar Acı ki... / 85
Zümrüt Gözlu Kız / 96
Lübnan'dan Erbil'e / 107
Üç Kurbanlık Kuzu / 140

ASILI KUNDAK

Hasekeli arkadaşı İhsan'ın arabuluculuğu ile kişi başı elli dolar karşılığında kara yolu üzerinden Fırat Nehri'ni geçip, Suriye'nin Cerablus şehrine varmadan Balaban adında ıssız bir köyde ikinci vakti mola verdiler. Samet, çocuklarının ihtiyaç gidermesi için camiye bitişik bir evin kapısını çalıp kapıyı açan yaşlı kadına Arapça ricada bulundu. İhtiyar, kadınları tatlı bir dille buyur ederken Samet ile babası şadırvanda abdest alıp camiye girdiler. İçeride imamdan başka kimse yoktu. Halıları tozlu, pencereleri kırıkta caminin. Namazın sünnetini kılarken secdeye vardığında içi coştı, özü göyündü ve gözleri yaşla doldu Samet'in. Yurdunu terk edişinden bu yana ilk defa camide namaz kılıyordu. İkinci sünnetini bitirip selamı verdiğinde imamın kendisine baktığını fark etti ve kamet getirmesini istediğini imamın gözlerinden anladı. Büyük bir sessizlik içinde namaz eda edildi. Genç imam Samet'e Arapça sordu:

“Allah kabul etsin, yolcusunuz galiba?”

“Evet, buraya kadar geldik ama nereye gideceğimizden emin değiliz.”

“Nereden geliyorsunuz?”

“Haseke'den geliyoruz ama aslen Telaferliyiz.”

“Türkmen misiniz?” diye sorunca imam, Samet'in gözleri irileşti, parladı ve yüzünde bir ferahlama belirdi. Umutla bezenmiş bir “Evet.” dedi.

“Ben de Türkmen'im.” dedi imam dışarıya doğru yürürken.

“Aceleniz yoksa benimle buyurun. Evimde biraz sohbet edip bir yorgunluk çayı için, yolunuza sonra devam edersiniz.” dediğinde imamla caminin dışına çıkmışlardı. Samet'in kalbi mutmain oldu, içi içine sığmamaya başladı. İmama caminin yanındaki evi göstererek:

“Annem, eşim ve kızlarım bu evde ihtiyaç gideriyorlar. Onları arabaya bindirip geleyim.” İmam hafif gülümseyerek:

“Çağırmana gerek yok. O gösterdiğin ev zaten benim fakirhanem!” dedi.

İçeri girdiklerinde bir de ne görsün Samet! Kızları evin çocuklarıyla avluda oynuyor, eşi ve annesi de kadınlar ile oturmuş çay eşliğinde sohbet ediyorlardı. Huzur dolu bu tabloya ne kadar da çok ihtiyacı vardı Samet’in...

*

Uzun bir sohbetten sonra imamın tavsiyesi üzerine bir süreliğine de olsa Balaban Köyü’nde kalmaya karar verdi. İmam, yarı boş olan köyde kalabilecekleri küçük bir ev temin etti ve yerleşmelerine yardımcı oldu. Zaten köyde sadece üç beş hane kalmış, gerisi hep Türkiye’ye göç etmişti.

Aralarında da hızlı biçimde samimi bir arkadaşlık kuruldu. Sanki yıllardır birbirlerini tanıyor gibiydiler.

Ne yapsın garibim Samet... Ailesini Türkiye’ye götürebilmek için her yola başvurmaya boyun eğmişti. Kader onu sağa sola savurmaktan çok yormuş ve usandırmıştı. İmam sormadan Samet için dökmeye ve sıkıntılarını anlatma ihtiyacı duydu. Bunu sezen imam konuyu açınca, bendini kıran su yolu misali coştı ve yüreğinde biriktirdiği acıları yavaş yavaş boşaltmaya başladı, Samet:

“Kavurucu sıcakların hâkim olduğu bir günde, yaşlı annemi, babamı, hamile eşimi ve iki kızımı arabaya tıkıştırıp Telafer’den sessiz sedasız kaçtık. Çok sabretmiştik ama şartlar her gün biraz daha kötüye gidiyordu. Bir insanın yurdunu terk etmesi kolay bir karar değil malum... İşimi, baba ocağımı, yerimi yurdumu, evimi ve sevdiğim komşularımı geride bırakmak, dahası bir meçhule doğru yol almak çok zor bir karardı. Ama bütün çareler tükenmişti. Ailem ve kitaplarımdan başka bir varlığım da zaten yoktu.”

“Öğretmen misin?”

“Yarı öğretmen sayılırım. Eğitim fakültesinden terkim. Kaçmadan önce memur olarak çalışıyordum. 2014 yılının haziran ayı bir felaket ayı olmuştu bütün Telaferliler için. Herkes DEAŞ denen acımasız örgütten kaçıyordu. DEAŞ’ın da ne

denli bir bela olduğunu çok iyi bilirim. Nerede başarısız, sergerde-serseri genç varsa sakal uzatıp alttan beyaz şalvar ve üstten beyaz gömlek giyen Selefi oluveriyordu. 2004 yılında El Kaide saflarında olan aynı bu güruhun içinde tanıdıklarım vardı. Şimdi de onlar DEAŞ'la saf tutuyorlar.”

“Demek ki sen de DEAŞ'ı iyi biliyorsun?”

“Nasıl bilmeyim hocam, 2004 yılında ailemin de ağzı yandı, ağabeyimi bu yolda kaybettik. O yıllarda pejmürde bir hayat yaşayan ağabeyim, karanlık bir girdabın içine düşüp El Kaide saflarına katılmıştı. Çatışmada Amerikalı askerlerin serseri bir kurşunu ile de maalesef öldürüldü. Bu olay ailemizi ömür boyu yasa boğmakla kalmadı, babamı ciddi anlamda sarstı ve giderek hafızasını kaybetmesine sebep oldu. Aslında ben, diğer birçok Telaferli Türkmen gibi mezhep yüzünden Türkmenlerin birbirine hasım olmalarına şiddetle karşıyım ve bu tefrikaya bulaşanları cehalet ve ahmaklıkla suçluyorum. Ama ne fayda... Ağabeyime bile söz geçirememiştim.”

“Demek sizin de diliniz süttten yanmış? Peki sonra!”

“Neyse... DEAŞ'a derdest olmadan Suriye'nin yakın bir şehri olan Haseke'ye ulaşmaktı hedefimiz. Nitekim birkaç saat içerisinde Irak topraklarını terk edebildik. Mesafe yakındı ama daha tenha yolları tercih ettiğimiz için beş saatlik bir yolculuğa katlandık. Yollar bomboştu. Hâlbuki bir zamanlar bu yollardan mal yüklü araçların vızır vızır geçtiğini, yolun ne kadar işlek olduğunu iyi bilirim. Irak'ı Suriye'ye bağlayan Rabia Sınır Kapısı'nda bir süre memur olarak çalıştığımдан bölgeyi iyi tanırım.

Babam, annem, eşim ve iki kızım la yola çıktık. Yolculuk boyunca küçük kızım dışında korkudan kimsenin sesi çıkmadı. Herkes adeta nefesini tutmuş sağa sola bakındı durdu. Haseke'ye yaklaştık. Korku ve endişe bariz bir şekilde aile fertlerimin yüzlerinden okunuyor, dudaklarından dua eksik olmuyordu. Haseke'ye aşınaydım, emniyetin olduğu zamanlarda defalarca gelip gitmişliğim vardı bu şehre. Hatta birçok Arap, Kürt ve Süryani arkadaşım bile olmuştu. Bir kısmının telefon numaralarını da biliyordum. Ama Suriye'nin iç işleri karışmaya başla-

yınca 2011 yılından bu yana hiçbiri ile görüşemedim.

Bu şehrin de diğer şehirler gibi karıştığını, bir taraftan PYD diğer taraftan DEAŞ gibi terör örgütlerinin, bunlar da yetmiyormuş gibi Esed yönetiminin hışmına uğradığını tahmin etmek zor olmadı. Ama tahribatın ulaştığı boyutu tahayyül etmekten doğrusu aciz kaldım. Bu çatışmalarda etliye sütlüye karışmayan ve tarafsız kalan insanlar olduğunu tahmin edebilmişim. İyisi mi önce Abişo adındaki esnaf arkadaşımı arayayım dedim. Şehre yaklaşınca heyecanla telefona sarıldım, tuşlara heyecan dolu ve titrek parmaklarla bastım. Maalesef beyhude bir arayıştı bu. Numara başkasının üzerine kayıtlıydı. Biraz endişe biraz da heyecanla aradığım bütün tanıdıkların telefonları ya değişmişti ya da kapalıydı. Bu korku ve bilinmezliklerle şehre girmiştik ki beklemediğim bir manzara ile karşılaştım. Şehrin girişinde bir kontrol noktası vardı ama içinde kimsecikler yok. Oysaki bu noktalarda her zaman birileri bulunurdu. Vakit akşam olmuş, ezan okunuyordu. Dükkânların kapalı olduğunu veya giderek kapandığını gördüm. Endişelerim artmaya başladı.

Yerini bildiğim ve sahibini tanıdığım bir otele vardık. Amacımız geceyi burada geçirmektir. Otelin sahibi değişmişti ama otelde başka ailelerin de kalışı beni rahatlattı. Arabamızdaki artan yemeklerle karnımızı doyurduktan sonra dışarı çıkıp ortalığı kolaçan etmek istedim. Ama önce otel sahibiyle hasbihâl etmeliydim ki şehirde olup biteni anlayabileyim. Durum pek iç açıcı değildi, huzursuzluk ve kargaşa burayı da pençesinin içine almıştı.”

*

“Sabah hemen şehre inip bildik yerleri gezdim ve doğrudan Abişo'nun dükkânına vardım. Dükkân kapalıydı. Komşu esnafa sordum; altı aydır dükkân sahibi kepenk açmamış. Dükkândaki malların ise arka kapıdan yağmalanmış olduğunu söylediler. Durum diğer dükkânları için de aynıydı. Vaziyet anlaşıldı. Şehir, PYD'li militanlarla Esed yönetiminin gizli anlaşmaları neticesinde pay edilmişti. Bütün dükkânlar kendi adamları arasında paylaşılmıştı. Birbirlerine dokunmayacaklar ama DEAŞ ve Özgür Ordu'yu da şehre sokmayacaklarmış.

Niyetim önce Türkiye sınırına en yakın nokta olan Kamışlı'ya ulaşmak, oradan da Türkiye'ye geçmekti. Acelem vardı, kış gelmeden ve eşim doğum yapmadan Türkiye'ye ayak basmalıydık, sonra da bir ev kiralayıp eşimin rahat doğum yapmasını sağlamalıydım. Anlayacağın durum hiç de planladığım gibi gitmiyordu. Bu durumda bana ancak Suriyeli bir tanıdığım yardımcı olabilirdi. Nitekim önceden Suriye Gümrük İdaresinde çalışmış İhsan adında bir arkadaşımı buldum. Adam emekli olmuş ama emekli maaşını alamadığı için seyyar satıcılık yapıyordu. Esas maksadımı dillendirmeden biraz sohbet ettim ama İhsan, niyetimi hemen anladı. Birbirimizin telefon numaralarını alırken İhsan'ın tezgâhında satmakta olduğu sebzededen bir çıkın yapıp elime tutuşturması, beni hem mutlu etti hem de insanlığın henüz ölmediğini gördüm.”

“Yardım almayı düşündüğün bu kişiler Arap olmayanlardır. Araplardan yardım almayı hiç düşünmedin mi?”

“Elbette düşündüm hatta ümidimi daha çok şehrin Arap sakinlerine bağlamıştım. Fakat Haseke kısa sürede ciddi bir demografik değişime uğramış meğerse. Arap nüfusun neredeyse tamamı, Türkiye taraftarı sayıldığı için Cerablus civarına göçmüş. Kısacası şehir PYD militanları ve Esed'in bir avuç askerine kalmış. Hayal kırıklığına uğradım, başka çareler aramak durumunda kaldım.

Otele döndüğümde tatsız bir sürpriz beni bekliyordu. Polisler sözde kontrole gelmişler, yabancıların belgelerini görmek istemişler. Durumun vahametini idrak ettim, elime evrakımızı aldığım gibi canhıraş karakola koştum. Kısaca kendini tanıttım, karşımda ablak suratlı bir milis vardı ve beni bir odaya çekti. Kürtçe bilip bilmediğini sordu, ben de bilmediğini ifade ettim. Milis, bozuk bir Arapça ile bana niçin Haseke'ye geldiğimi sordu, ben de DEAŞ'tan kaçtığımızı ifade ettim. Mensubu olduğum mezhepten dolayı kaçıp kaçmadığımı kurcaladı, ısrarla DEAŞ'ı tasvip etmediğimden memleketimi terk ettiğimi dile getirdim. Bu sefer milliyetimi sordu; Telaferli Türkmen olduğumu açıkça söyledim. Sonra ikinci soruşturma faslı baş-

ladı. Suriye’de mi kalacağımı yoksa Türkiye’ye mi kaçacağımı sordu, ben de henüz karar vermediğimi, Haseke’ye daha yeni geldiğimi ifade ettim. Cevaplarım onu rahatsız etmiş olacak ki aile fertleriyle birlikte her gün karakola gelip imza atmamız gerektiğini söyledi. Benim gelebileceğimi ancak aile olarak kalabalık olduğumuzu, ailede yaşlı ve çocuklar bulunduğunu uygun bir üslupta anlattım. Gülümseyerek her şeyin bir bedeli olduğunu vurguladı.

Bu soruşturmada ecel terleri döktüm diyebilirim. Çünkü çok önceleri Saddam’ın istihbaratı tarafından da Musul’da böyle can sıkıcı bir şekilde sorgulanmışım. O zaman genç ve bekârdım. Hiçbir şey umurumda değildi ama bu sefer sorumluluğum büyüktü. Annem, babam, eşim ve çocuklarım söz konusuydu.

Bu badireden sonra Haseke’de uzun süre kalamayacağımı anlamıştım.”

*

“Kısa sürede fark ettim ki benden önce kimse Kamışlı yoluyla Türkiye’ye geçmeyi denememiş. Haseke’ye gelmekle hata mı ettim diye çok hayıflandım. Kendi kendimi suçlamaya başladım içimden. Acele karar verdiğime hükmettim. Büyük bir hata etmişim. Annem ve babam olup bitenlerden habersiz, eşim ise her zamankinden biraz daha endişeliydi. Arapların yoğunlukta yaşadığı mahallede bir evin üst katını kiraladım ve her gün şehre gidip bilgi toplamaya başladım. Atacağım adımlardan emin olmalı ve acele etmemeliydim. En ufak bir hata hayatımızı tehlikeye sokabilirdi.

Arkadaşım İhsan’la konuyu açık açık konuştum. Niyetimi İhsan’a anlattığımda ne isteyebileceğimi hemen tahmin edebilmişti. Kamışlı’ya kadar bizi götürebileceğini ancak ondan sonrasına gücünün yetmediğini, hâkimiyetin tamamen milislerin elinde olduğunu, ayrıca Türk askerlerinin kaçak geçmek isteyenlere ateş açabileceğini açıkça söyledi. Gözüm çok korkmuş ve hayal kırıklığına uğramıştım. Telafer’den çıkarken hiç de böyle bir sorunla karşılaşacağımı tahmin etmemiştim. İhsan’ın tavsiyesi ise Cerablus’a gitmemiz yönündeydi. Başka çarem yoktu, tek amacım ailemi sağ salim Türkiye’ye ulaştırabilmektir.”

“Doğrusu, arkadaşın İhsan iyi ve dürüst bir insanmış, tavsiyesi çok doğruymuş. Peki, Haseke’den nasıl kurtulabildiniz?”

“Kolay olmadı. İhsan’a teşekkür ederek karanlık basmadan evin yolunu tuttum. Uzun bir süre Haseke’de kaldıktan ve İhsan’la yaptığım istişareden sonra Kamışlı yoluyla Türkiye’ye geçmenin hem zor hem de yanlış olduğuna kanaat getirdim. Çünkü PYD milislerinin PKK ile doğrudan ilişkileri olduğunu apaçık görebiliyordum. Bu da hem bizi tehlikeye sokuyor hem de Türkiye’ye varmamızı imkânsızlaştırıyordu. Öte yandan Cerablus şehrinin DEAŞ saldırısında oluşu fazlasıyla canımı sıkıyor, beni bunaltıyordu. Karamsar ve çaresizdim. Cerablus’a gitmemiz şart olmuştu. Geri dönüşü olmayan bir yola sokmuştum kendimi ve ailemi.”

Allah sizi korumuş kardeşim. Buraya kadar sağ salim gelişiniz bir mucize. Neyse önemli olan bundan sonrasını iyi planlamak.

Aynen. Şimdi de evvel Allah’a, sonra sana güveniyorum. Balaban’da ilelebet kalamayız. Bize yardımcı olabilirsen ve bizi bir şekilde Türkiye’ye gönderebilirsen sana minnettar kalırız.”

*

Balaban, düz bir ovaya kurulmuş, evlerinin çoğu kerpiçten yapılmış sade ve küçücük bir Türkmen köyü idi. 2011 yılından sonra ciddi badireler atlatmış ve olaylara sahne olmuş yarı metruk. Ahalisinin çoğu ise Türkiye’ye göç etmiş talihsiz bir yerleşim bölgesi. Samet ve ailesi, köylüden kiraladığı evde bir aydan fazla kaldı, ta ki imam onu sınırdan geçirebilecek güvenilir bir kaçakçı bulana kadar. Bulunan kaçakçı Cerabluslu uyanık, kart, cin bakışlı, kavruk benizli, çelimsiz bir insandı. Konuşmasından işini iyi bildiği, yolları iyi tanıdığı ve defalarca insanları para karşılığı Türkiye’ye geçirdiği anlaşılıyordu. Kişi başına altı yüz dolar gibi yüksek bir bedel istedi. Belirli bir yere kadar arabayla gidecekler, o noktadan sonra sadece gece karanlığında tahminen yirmi beş kilometre yürüyecekler, gündüz ise bir mağarada saklanacaklar, geceleyin tekrar yürümeye başlayacaklarmış. Sınırı geçince Kilis’e bağlı Elbeyli ilçesinin bir köyünde kaçakçı kendilerinden ayrılacakmış.

Samet fiyatı yüksek buldu. İmama danıştı, arabasını satarak bu işi halledebileceğini söyledi. İmam, araç Irak plakalı olduğu için Samet'in arabasını Suriye'de satamayacağını, dolayısıyla arabasına üç bin dolar fiyat belirleyerek iki tarafa da bir teklifte bulundu. Samet, bu teklifi gönülsüz de olsa kabul etmek zorunda kaldı. Kaçakçı ise arabayı görünce teklifi tereddütsüz kabul etti ve kendisinden haber beklemelelerini istedi.

Kış yaklaştığı için Samet kuşkulanıyordu. Kaçakçıdan haber on gün sonra geldi. Onlar da zaten hazırlıklarını tamamlamışlardı. İmam ve ailesiyle helalleştiler. Kasım ayı içinde bir akşamüzeri kaçakçının aracını takip etmeye başladılar. Maceralı ve meçhule açılan yolculuk başlamıştı.

*

Alabildiğince geniş, uçsuz bucaksız ve dümdüz bir ovada arabayla epey yol aldılar. Ovanın bittiği çizgide sonbahar güneşi, kıpkızıl bir renge bürünmüş gurup etmekte idi. Etraf, seyrek bir şekilde dikenli, sararmış bitkiler dışında alabildiğince boşluktu. Meçhule uzanan geniş topraklarda korku içinde ilerlediler. Yıl 2014. Samet ve eşi umutlu, bir o kadar da kaygılı; annesi hâlsiz ve umudunu dualara bağlamış, babası ise olup bitenlerden bihaber dalgın ve yarı divane, çocukları ise sanki bir oyun oynarcasına asude ve masum...

Belli bir mesafe gidildikten sonra farklı bir toprak yola saptılar. Önlerinde tenekelerden derme çatma bir kulübe görüldü. Kaçakçının ve Samet'in arabası kulübenin önünde durdu. Üç saatten fazla yolculuk yapmışlardı. İçi darmadağın, barınak gibi metruk bir yerdı burası. Kulübede sadece bir delikanlı vardı. Muhtemelen kaçakçının torunuydu. Kaçakçı, ihtiyaçlar giderildikten sonra herkesi karşısına dizdi ve başladı talimatlarını yağdırmaya:

“Hava iyice karardıktan sonra yola çıkacağız. Bilerek ay ışığının olmadığı bir geceyi seçtik. En kalın elbiselerinizi giyinin. Yolda gerektikçe çıkarıp atarsınız. Lüzumsuz eşyalarınızı yanınıza almayın. Herkesin çantası sırtında olacak. Size vereceğim sopayı da elinizde tutacaksınız. Düz bir sıra hâlinde yürüyeceğiz. Kimse yan yana gelmeyecek. Bir süre ilerledikten

sonra karanlıkta birbirimizi iyice görmez olacağız. Telefonlar tamamen kapalı olacak. Hiçbir şekilde sigara içmek ve telefon ışığını açmak yok. En ufak bir ses çıkmayacak. Birbirimize iki metre arayla naylon bir iple bağlı olacağız. Ne kadar az mola verirsek o kadar erken sınırı geçeriz. En önde ben yürüyeceğim. Kim bir şey isterse bir öndekine dokunacak ve bu şekilde bana ulaşacaksınız. En ufak bir ses veya ışık görünürse üzerimize ateş açılabilir. Bu bölge hemen kimsenin kontrolünde değil ama herkesin gözetlediği bir yol. Her taraf mayın döşeli. Yolumuz genelde düzdür ama önümüzde bir tepe var ondan sonra da bir vadiden geçeceğiz. Havanın bulutlu olduğunu görüyorsunuz. Yağmur yağarsa yollar çamur olur, sakın ayakkabınızı çıkarmayın. Dinlenirken sadece ben konuşurum. Bizi birbirimize bağlayan ipi de kolay çıkarıp takabileceğimiz keme-re bağlayacaksınız. Küçük kızlarınıza şu dinlendirici hapi verin. Sakın ağlamasınlar. Çocukların küçüğü mutlaka kucağınızda olacak yoksa kaybolabilir.”

Samet, bu sözleri annesine tercüme ederken, heyecanı kadar kaygısı da artmıştı. En çok anne ve babasının durumundan endişeleniyordu. İçine bir vesvese düştü. Yoksa bu kaçakçı bile-rek mi işi abartıyordu ki gözlerini korkutsun? Neyse başa gelen çekilir. Bismillah, deyip bilinmeyene açılan maceralı yolculuğa başladılar. Samet en arkada giderken küçük kızını kucağına aldı, önünde giden eşi, büyük kızının elini tutuyordu. Onun da önünde Samet’in annesi, sonra babası geliyordu. Ortam zifiri karanlık, ayaklarının sürtündüğü otlardan çıkan seslerden gayrı çıt yoktu. Yoruldukça serin havaya rağmen terliyorlar ve nefes alışlarının sesi duyulabiliyordu. İyice karanlığa gömüldüler...

Uzun bir süre yürüdüler. İlk molayı vermeleri gerekiyordu. Samet’in annesi yorulmuştu. Halka şeklinde oturdular, herkes nefes nefese kalmıştı. Kaçakçı çok alçak bir sesle ileride havlama ve uluma sesleri gelirse korkmamalarını söyledi. Çevrede kurt olmadığını ama çakalların çok olabileceğini söyledi. Bu arada hava giderek soğuyor, bulutlar iyice kalınlaşıyordu. O gece, daha dinç, tahammüllü ve heyecanlı oldukları için iki mola daha vere-

rek on beş kilometreden fazla bir mesafe katettiler. Ama kaçakçı hariç hepsi haddinden fazla yorgun düşmüştü. İhtiyar kadının dizinde derman kalmamıştı. Baba ise sessiz kalmakla beraber, hafifçe titiyor, neredeyse hiç konuşmuyordu. Büyük kızda isyan belirtileri başladı: “Yeter, ben yorulduğum artık, yürüyemiyorum.” diye sitemini ağlayarak dile getirdi. Neyse ki şafak sökmeden on-on beş metre karelik bir mağaraya geldiler. Mağaranın başkaları tarafından da kullanıldığı, pisliğinden ve sağa sola saçılan çöplerden anlaşılıyordu. Kaçakçı, Samet ve eşi ortalığı toparladılar. Aç ve susuz oldukları hâlde bir şey yemediler, herkes ince battaniyelere sarılarak uyudu. Samet, annesinin ayaklarının şiştiğini fark etti. Anne, “Bir şey yok oğul.” dediyse de Samet çorabını çıkartıp görmek istedi. Şişmeden öteye morarmış olan ayak şahrem şahrem olmuştu ve yer yer kanamalar vardı. Yaralı ayakları bezle sarmaktan öteye yapacakları bir şey yoktu.

*

Samet de bitkindi ama umutla kaygı arasında sarkaç gibi gidip geliyordu. Kâh müspet kâh menfi düşüncelere boğuluyordu. Acaba sağ salim bu yolu geçebilecekler miydi? Veya hedefledikleri menzile vukuatsız varabilecekler miydi? Çelişkili fikirler zihnini kurcalarken uykuya dalıvermişti. İki üç saat geçmemişti ki titreyerek yerinden fırladı; kâbus görmüştü: Babası, kucağında bir bebekle isyan çılgınlıkları atıyor ve bilmediği bir evin kapısından çıkıp gidiyordu. Kalktı, sessizce babasına yaklaştı. Babası mışıl mışıl uyuyordu. İçi nispeten rahatladı. Samet, başını tekrar sırt çantasının üstüne koydu ve yorgunluktan bir daha derin bir uykuya daldı. Öğleye doğru yavaş yavaş hepsi uyanmaya başladı. Acıkmışlardı. Sırt çantalarından yiyeceklerini çıkarıp karınlarını doyurdular. Samet’in kaçakçıya soracağı bir yığın soru vardı. Yemekten sonra anneleri, kızları tekrar uyuttu ki gece yolculuğunda sorun çıkarmasınlar. Bu arada çevreden seri kurşun sesleri ve füze ısıkları geliyordu. Çocuklar korkmaya başlamıştı. Kaçakçı çok rahat; “Korkmayın gece basınca hepsi susar.” dedi. Akşam saatlerine kadar Samet’le kaçakçı bir kenarda konuşup durdular.

Akşam olmuştu...

Çantalar sırtlara tekrar vuruldu, ipler sırasıyla bağlandı, kaçakçı alışılan talimatlarını verdi ve yola koyuldular. Hava bulutlu ve nemliydi, hafif bir rüzgâr esiyordu. Artık düz ovalar bitmişti, önlerine dereli tepeli araziler çıkıyordu. Sağda solda tek de olsa ağaçlı tepeler gözükmeye başlamıştı. Evet, belki dinlenmişlerdi ama zihnen çok yorgun oldukları yüz ifadelerinden anlaşılıyordu. Yaşlılar Bitsin bu çile, nasıl biterse de bitsin. diye hayıflanırken Samet ve eşi de “Demek ki zorlukla beraber bir kolaylık var. Evet, o zorlukla beraber bir kolaylık var.”¹ ayetine tutunuyorlardı.

Önlerine nispeten yokuşlu ve oldukça yüksek bir tepe gelmişti. Zifirî karanlıkta rampayı tırmanmaları gerekiyordu. Herkes anlatılamayacak kadar bitkin ve yorgundu özellikle yaşlılar tam anlamıyla takatsiz kalmıştı.

Gök tamamen kapalıydı. Havanın kapkaranlık olmasına rağmen bulutun bir deniz misali uçsuz bucaksızlığı, enginlere uzanışı görülebiliyordu. Yoğun bir bulut kütleli de dağın tepesini sarmalamıştı zaten. Mola vermeleri gerektiğini söyledi kaçakçı. Oturur oturmaz annesi Samet’e ağlamaklı bir sesle:

“Oğul buradan öteye gidemem, ayaklarım kan revan içinde. Siz gençsiniz, beni burada bırakın. Yolunuza devam edin. Dualarım sizi menzile erdirir inşallah.” derken gün boyu suskun duran baba da sessizliğini bozarak:

“Ben de kalmak istiyorum, annenizi yalnız bırakamam ve bende de hâl kalmadı.” Samet büyük bir tepki göstererek,

“Hayır, olmaz. Gerekirse sırtımda yol boyu birer birer taşırım sizi ama asla buralarda bırakamam.” dedikten sonra eşi,

“Ben bir kızımı kucağıma alır diğerinin de elinden tutarım, Samet sen de anneni sırtında taşı.” dedi.

Samet annesini sırtına, eşi de hamile olmasına rağmen, küçük kızını kucağına aldı, diğer kızının elini tuttu ve yokuşu tırmanmaya başladılar. Tepeye doğru ilerledikçe yağmur başladı ve bastıkları zemini giderek balçıklaşıyordu.

¹ İnşirah, 94/5,6.

*

Dağın tepesine varmaya yakın eşi, kayınvalidesine büyük bir heyecan içerisinde yaklaşarak titrek bir sesle “Suyum geldi, sancılanıyorum, galiba doğum yapacağım!” dedi. Duyduğuna inanamadı Samet, gözleri fal taşı misali açıldı, olamazdı böyle bir şey, sırtından soğuk terler akmaya başladı, “Hani bir aydan fazla vardı doğuma?” diye içinden geçirdi. Önce afalladı sonra kendini toparlayarak kaçakçıya hemen durmaları gerektiğini fısıldadı. İpleri çözdüler. Kaçakçı bir taraftan homurdanıyor, diğer taraftan da sessiz olmalarını istiyordu. Samet kaçakçıya, sen al babamı, biraz uzağa git, biz bu ağacın altına hanımı yatıralım, merak etme mümkün mertebe ses çıkarmamaya çalışırız, dedi. Kaçakçı ile baba dağın Suriye tarafına bakan yamacına ilerlerken Samet eşini şefkatle bir ağacın dibine yatırırverdi.

*

Yağmur bardaktan boşanırcasına yağıyordu. Samet’in annesi ne yapacağını biliyordu. Neticede beş kez doğum yapmış ve dört kız bir oğlan büyütmüş çilekeş bir Türkmen anasıydı. Hatta doğumlarının ikincisini de tarlada yapmış ve annesi ona ebelik etmişti. Şimdi de iş başa düşmüştü. Samet’in eşi anne güdüsüyle her ihtimale karşı sırt çantasına temiz bezler ve havlu koymuştu. Annesi Samet’e iki kızı alıp biraz uzaklaşmasını söyledi. Gelineine gereken talimatı verdi ve ağzına da kalın bir bez parçası yerleştirdi. Asla bağırması gerektiğini tembihledi. Zavallı kadın korku içerisinde “Tamam.” dedi, söylenenleri harfiyen yapıyor ve cesaretini toplamaya çalışıyordu. Her iki kadının dudaklarından “Ya Allah!” lafzı düşmüyordu. Güngörmüş yaşlı kadın, gelinine talimatını verdi:

“Sana ıkın dediğimde bütün gücünle ıkınacaksın, ben de karnına hafifçe basacağım, birinci ıkınmada olmazsa ikinci ıkınmada çocuğumuzu kurtaralım kızım. Hadi bakalım bismillah.”

Gerçekten de birinci ıkınmada çocuğun başı ve ikinci ıkınmada da yavru elindeydi. Kolay olmuştu bu ani doğum. Çocuk ağlamaya başlar başlamaz babaannesi ağzını usulca bir bezle,

nefesi tıkanmayacak şekilde kapattı ve Samet'ten aldığı çakıyla göbek bağını kesti. Minicik çocuğu kör karanlıkta yağın yağmurun altına tutarak yıkayabildiği kadar yıkadı ve arkasından havluya sarmalayıp annesinin kollarına verdi. Samet'in karısı yarı baygın şekilde çocuğunu şefkatle emzirmeye başladı. Çocuk ilk anne sütünü emmeye başlarken anne de bitap düşmüş, uykuya dalmıştı...

Samet, mutlu olmakla kaygılanmak arasında kararsızdı; iki kızdan sonra bir oğlu olmuştu ama adını düşünecek kadar hâli yoktu.

*

Çamurun içinde babasıyla kaçakçının ilerledikleri yöne doğru yürüdü Samet. Yağmur sicim gibi yağmaya devam ediyordu. Samet babasının yokluğunu fark etti ve kaçakçıya alçak sesle sordu:

“Babam nerede?”

“Biraz yanımda durdu, size doğru geri gideceğini söyledi, gerisini bilmiyorum.”

“Ama bizim tarafa gelmedi. Neden izin verdin? Hemen kalk, onu arayalım.”

“Bak Samet, sakın oraya buraya gitme! Bizim istikamet hariç, dağın sağ ve sol yamaçları, düzlüğü mayın kaynıyor. Hiçbir yere gidemeyiz. Hepimizi tehlikeye atıyorsun.”

“Fenerim var. Fenerle arayalım, babamın hafızası zayıf. Nereye gittiğini bilmez, kaybolabilir, ne olur bir şeyler yap.”

“Sakın feneri açma! Samet bak, yapacak bir şey yok. Açtığın gibi kurşunlar başımıza yağmur gibi yağar. Sonra sana bir şey daha söylemem lazım. Biz bu çocukla yola devam edemeyiz.”

“O da niye?”

“Bir kere eşinin hamile olduğunu söylememiştin, söyleseydin ben asla bu işe girmezdim. Ya o çocuğu burada bırakırız ya da ben yalnız başıma yola devam ederim, çünkü zaman ilerliyor. Daha on kilometreden fazla yolumuz var. Günün ağarmasına dört saat kaldı ve yollar da çamur deryası. Sana beş dakika mülhet veriyorum. Kararını bana bildir. Yoksa sizi bırakır giderim.”